

" ETYUDLAR USTIDA ISHLASH "

Torli-kamonli bo'lim o'qituvchisi (skripka)

Xodjimuratov R.S.

KIRISH

Haqiqiy san'atni professional mahoratsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Amaliyotda texnik ko'nikmalarni rivojlantirishni musiqa va skripka tayyorlashdan ajratib bo'lmaydi. "Skripkachi texnikasi" tushunchasi juda keng qo'llaniladi, jumladan, nafaqat vosita mahoratini, balki asbobni erkin va tabiiy ravishda o'ynash qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. Texnologiyaning rivojlanishi keng va ko'p qirrali. Ko'p qirrali skripka mashg'ulotlari texnika ustida doimiy ishlashni o'z ichiga oladi va biz ko'rib chiqadigan masalalardan biri etyudlar ustida ishlashni o'z ichiga oladi.

Musiqa maktabida etyudlar

Etyud (fransuz tilidan — o'rganish, mashq qilish) — muayyan o'yin texnikasidan foydalanishga asoslangan va ijrochi mahoratini oshirishga mo'ljallangan cholg'u asari. Pedagogik jarayonni samaraliroq qilish uchun ishni virtuoz xarakterdagi shkalalar, etyudlar va pyesalarni o'rganish bilan uyg'unlashtirish foydalidir.

Skripkachining texnik rivojlanishining etarli darajasi musiqiy asarlar ustida muvaffaqiyatli ishlashning zaruriy shartidir. Skripkachi texnikasini rivojlantirish vazifalarning butun majmuasidir: chap qo'l texnikasi, o'ng qo'lda zarbalarni o'zlashtirish va ularning o'zaro ta'siri. Ko'pgina uslubiy adabiyotlar texnologiyani rivojlantirish muammolariga bag'ishlangan.

Ovoz ishlab chiqarish ustida ishlaganda, kantilena tadqiqotlari (masalan, Mazasning tadqiqotlari) yaxshi yordam beradi. Dinamik xilma-xillik va kamoning turli xil taqsimoti mavjud.

O'z ishida talaba har doim har xil turdagi zarbalarning etyudlariga ega bo'lishi kerak. Zamonaviy pedagogikada etyudlarni qismlarga bo'lib o'tish tavsiya etiladi. Shunday qilib, musiqiy materiallar hajmini yuklamasdan, bir vaqtning o'zida turli xil zarbalarni o'zlashtirish mumkin bo'ladi. Darslarni o'zlashtirishda doimiy ravishda tovushni, uning dinamikasini, artikulyatsiyasini va tembr rangini kuzatib borish kerak.

Darslarni o'zlashtirish tamoyillaridan biri - bu vazifalarning ketma-ketligi, zarbalarni bosqichma-bosqich o'zlashtirish. Ikkala qo'lning o'zaro ta'sirini kuzatish, yuqori sifatli ovozga, ohangning ohangdorligiga intilish kerak.

Birinchi o'quv yilining oxirida - ikkinchi o'quv yilining boshida talaba repertuarida harakatlanuvchi xarakterdagi pyesalar paydo bo'ladi. Asta-sekin, ularning oddiy texnik vazifalari murakkablashadi va ba'zi insholar muayyan texnik mahoratni rivojlantirishga qaratilgan.

O'qishni tanlash

Etyudlarni o'rganish badiiy asarlarni ijro etish bilan chambarchas bog'liq.

Shu sababli, talabaning o'quv repertuarining turli bo'limlaridagi materiallar ustida ishlashi ijobiy natija beradi.

Pastki sinflarda chap qo'l texnikasini rivojlantirish ustida ishlash uchun "Skripka uchun tanlangan etyudlar" etyudlar to'plamini tavsiya etmoqchiman. Chap qo'l texnikasini

ishlab chiqish" T. V. Balashova va M. I. Keselman tomonidan tuzilgan. Ushbu to'plam oddiydan murakkabgacha printsip bo'yicha har xil turdagi texnologiya bo'yicha materiallarni taqdim etadi.

Yigirmanchi asrda skripkachi rivojlanishining turli bosqichlari uchun etyudlar yaratish bo'yicha faol ishlar davom etdi. Bu jarayonda rus skripka pedagogikasi alohida rol o'ynadi, u ajoyib ijro va pedagogik yutuqlarga, shuningdek, fiziologiya, psixologiya va umumiy pedagogikaning ilmiy yutuqlarini keng pedagogik amaliyotga joriy etishga asoslanib, o'ziga xos asar yaratishga keldi. , skripkachi ta'limning uslubiy jihatdan asoslangan yaxlit tizimi. Muallifning etyudlar to'plamlarida rus skripka maktabining turli yo'nalishlari xususiyatlari, mualliflarning o'qitish muammolariga yondashuvidagi individuallik o'z aksini topgan (M.Garlitskiy, A.Stanko, G.Kogan va boshqa mualliflarning to'plamlari). Ushbu etyudlarning eng muhim fazilatlaridan biri eng oddiy o'yin elementlarini miniatyura ko'lamli, ammo yaxlit badiiy tasvirlarga tarjima qilish edi.

Skripkachining dastlabki tayyorgarligi uchun didaktik materialni ishlab chiqishning muhim bosqichi M. Garlitskiyning "Step by Step" uslubiy qo'llanmasi bo'ldi. Ushbu qo'llanma skripkachini tarbiyalash uchun o'quv materialining tizimli ketma-ketligini taklif qiladi. "Bosqichma-bosqich" kitobi "Maktab" emas, balki boshqa darsliklarni to'ldiruvchi qo'llanma ekanligini ta'kidlagan muallif so'z boshida bo'limlardagi materiallarni 2-7-sinfdan boshlab o'rganish kerakligini aytadi. Qo'llanmada qo'sh yozuvlar bo'limi alohida qiziqish uyg'otadi. Bu yerda taklif qilingan material sizga ushbu murakkab o'yin mahoratini dastlabki bosqichlardan tortib, unda ravonligacha batafsil va izchil ishlashga imkon beradi. Etyudlar va mashqlarda torli ochiq, bitta umumiy tovushli, torlarda barmoqlarning assimetrik joylashuvi, qo'sh notalar o'ynalganda har xil turdagi pozitsiya o'zgarishi bilan intervallar qo'llaniladi.

K. Rodionovning eng oddiy qo'sh notalar bilan (bitta ochiq torli) tadqiqotlari mashg'ulotning dastlabki bosqichining muhim qismiga aylanadi. Ikki torda ta'zim qilish mahoratini rivojlantirishdan tashqari, bunday etyudlar chap qo'lning eng oqilona joylashishini shakllantirishga va barmoqlarning mustaqil harakatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Qisqartirish va uslubiy aniqlik K. Rodionov chizmalarining o'ziga xos xususiyatlari hisoblanadi. Texnik elementlardan foydalanishning maqsadga muvofiqligi va o'yin ko'nikmalarini rivojlantirishning puxta o'ylangan ketma-ketligi o'quvchilarga nisbatan qisqa vaqt ichida keng ko'lamli motor va o'yin ko'nikmalarini egallash imkonini beradi.

Bunday kelishuvning (shartli) misollari sifatida quyidagilarni keltirish mumkin:

Seytsning 1-sonli kontserti bilan tadqiqotlar Kayzerning 12, 13-sonli etyudlari, Konusning qo'sh notalardagi "kichik etyudlari", N. Levining "Tarantella"si bilan parallel ravishda o'rganiladi;

Akkolay va Viottining 23-sonli kontsertlari bilan Mazasning Maxsus etyudlarining birinchi yarmi va Grigoryan kolleksiyasidan qo'sh notalardagi shkalalar o'rganiladi;

Keyingi bosqich - 7, 8 va 9-sonli Rode kontsertlari - ular ustida ishlashda "kichik" Dont etyudlari, yuqori pozitsiyalarga o'tish bilan qo'sh notada shkalalar, murakkab mashqlarni bajarish foydali bo'ladi. qo'sh notalarda, barmoqlarning maksimal erkinligini rivojlantirish, ularning mustaqilligi va harakatchanligi.

Keyinchalik, skripkachining texnik rivojlanishining izchilligi va progressivligi nuqtai

nazaridan, musiqa maktabining bitiruv dasturi bo'yicha ishlayotgan davrda o'rganilgan R. Kreutzerning (A.I. Yampolskiy tomonidan tahrirlangan) 42 etyudi mavjud.

Etyudlarni o'rganishda ikki xil yondashuv mavjudligini qo'shimcha qilamiz. Ulardan biriga ko'ra, etyud materiali hozirgi vaqtda o'rganilayotgan aniq ishda talaba oldida turgan texnik vazifalarga muvofiq tanlanadi.

Yana bir yondashuv etyud materialini izchil, ortib borayotgan qiyinchilik darajasi bilan o'rganishni talab qiladi va yosh skripkachi texnikasini rivojlantirishning belgilangan yo'lidan hech qanday og'ishlarga toqat qilmaydi. Shu bilan birga, ikkala sozlashning ma'lum bir kombinatsiyasi mumkin - o'rganilayotgan ishning texnik asoslarini yaxshilash uchun vaqtinchalik og'ishlar bilan skripka texnikasining butun binosining poydevori sifatida etyudlarni izchil o'rganish. Bunday ikki tomonlama yondashuv bilan o'rganilayotgan etyudlar, pyesalar va yirik shakldagi asarlarning izchilligi muammosi dolzarbligicha qolmoqda.

Etyudlar ustida ishlash

Etyudlar ustida ishlash o'quvchilarda aniq ritmik ko'nikmalarni va metro-ritmik tashkilotni rivojlantirishga imkon beradi. Aniq, bir xil pulsatsiya bir xil darajada aniq vosita tushunchalarini va, xususan, raqamli tenglikni aniqlaydi. Etyudlar nafaqat texnik takomillashtirish uchun materiallarni o'z ichiga oladi, balki talabalar uchun turli xil va artikulyatsiya vazifalarini ham qo'yadi.

Ular ustida ishlashda talabaning eshitish nazorati asosiy ahamiyatga ega. Muayyan etyudda qo'yilgan texnologik muammoni faqat talabaning eshitish faolligi faollashtirilgan holda hal qilish mumkin.

Etyudlar ustida ishlash nafaqat qo'l va barmoqlarni rivojlantirish mashqlari - bu butun apparatning chidamliligiga erishish va barmoqlarni mustahkamlash uchun jismoniy tarbiya. Bu ish o'quvchida ritm tuyg'usini, cholg'uni yaxshi his qilishni, bir tekis tovushni, ohangdorlikni rivojlantiradi.

Talabaning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun o'qishni muntazam ravishda yakunlash kerak. Bu janrning ahamiyati shundan iboratki, etyudlar diqqatni odatdagi ijrodagi qiyinchiliklarni echishga qaratish imkonini beradi va ular maxsus texnik vazifalarni musiqiy vazifalar bilan birlashtiradi. Shunday qilib, etyudlardan foydalanish texnika bo'yicha samarali ishlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Etyuddan maksimal foyda olish uchun nafaqat sof texnik muammolarga, balki asarning eng chuqur musiqiy oqlanishiga ham e'tibor berish muhimdir. Shuni yodda tutishimiz kerakki, yaxshi ovoz sifati ustida ishlash, hatto eng oddiy ko'rinadigan texnik raqamlarda ham iboralar yaratish va ovoz ijrosining barcha tafsilotlarini takrorlash - bularning barchasi texnik qiyinchiliklarni muvaffaqiyatli engib o'tishga katta hissa qo'shadi. Talaba har qanday badiiy asarda bo'lgani kabi etyudlarda ham kerakli ravonlikka erishish maqsad emas, balki kompozitsiyani ifodali, chiroyli ijro etish vositasidir, degan g'oya bilan singdirilishi kerak.

Bu ish yanada ongli ravishda olib borilishi uchun talabada ular haqida to'liq aniq tasavvur hosil bo'lishi muhimdir. Shuning uchun, yangi etyud bilan tanishishda, musiqiy matnni odatiy tahlil qilishdan tashqari, maxsus texnik tahlil qilish - uning teksturasining o'ziga xos xususiyatlarini, shu nuqtai nazardan, xususiyatlarini aniqlash foydali bo'ladi. Texnik qiyinchiliklarni bartaraf etish bo'yicha keyingi ishlarda turli xil ish usullaridan

foydalanish kerak:

turli templarda ijro etish;izolyatsiyalash;ritmik o'zgarishlar;butun etyudni yoki uning alohida konstruksiyalarini boshqa kalitlarga o'tkazish;maxsus mashqlar. Bu yerda men mashqlar haqida gapirmoqchiman. Talaba uchun mashqlarni tanlash etyudlarni tanlash kabi individualdir. "Mavhum" mashqlar talaba amaliyotida bo'lishi mumkin, ammo bajarilayotgan ishlardagi qiyinchiliklarni engishga yordam beradigan mashqlar samaraliroq va qiziqarliroqdir; mashqlar aniq maqsadni ko'zlashi va etarlicha samarali natija berishi kerak. Mashqlar ustida ishlash dastlabki tayyorgarlik davrida ham, rivojlanishning keyingi bosqichlarida ham katta ahamiyatga ega.

Alohida epizodlarni butun etyudga yig'ish, tempni yanada oshirish va yana kerakli mashqlar ustida ishlash.

Biroq, bu usullarning barchasini har bir tadqiqotda qo'llashning hojati yo'q. Muayyan holatda eng foydali bo'lgan va ko'zlangan maqsadga eng tez erishishga olib keladiganlarni tanlash kerak.

Etyudni yoddan o'rganish tavsiya etiladi.

Etyudni tahlil qilib, musiqiy mahorat va uning ustida texnik ishlarni boshlagandan so'ng, talaba etyudning har qanday ijrosi musiqiy jihatdan to'liq bo'lishi kerakligi haqidagi qoidaga amal qilishi kerak: qo'pol "slotting", shuningdek, etyudning suhbatdosh "harakati"; teng darajada kam foyda keltiradi. Har qanday tez o'tish (ishning dastlabki bosqichida ham, mashg'ulot paytida ham) yaxshi "kuylash" kerak: barmoqlar aniq qadam tashlab, asbobning bo'ynini "olish" va "his qilish".

Etyudlar ustida ishlash jarayonida belgilangan vazifalarni to'liq hal etishga erishish kerak, aks holda ijroda beparvolik paydo bo'lishi mumkin va natijada skripkaching ishiga noprofessional munosabat paydo bo'lishi mumkin. Har bir etyud nafaqat ma'lum bir texnik texnikani o'zlashtirish uchun qulay material beradi, balki o'quvchiga uning yoshi idrokiga mos keladigan badiiy tasvirlar qatorini ochib beradi. Taniqli o'qituvchi P. S. Stolyarskiy o'z shogirdlaridan tarozilarni badiiy ijro etishni talab qildi. "Tarozi kontsertga o'xshashi kerak!" - u aytdi. Etyudlarni o'rganishda badiiy va obrazli ijro ko'proq zarur. Tajriba shuni ko'rsatadiki, texnik ko'nikmalarni muvaffaqiyatli egallash o'quvchining asarning musiqiy qiyofasini aniq tushunishiga bog'liq. Etyudlar yaxshi ovoz, ibora va nuanslarga erishgan holda (texnik erkinlik bilan birga) san'at asari sifatida o'rganilishi kerak. Musiqiy materiali yetarlicha yorqin bo'lmagan etyudlar ustida ishlaganda o'qituvchi o'quvchiga musiqa adabiyotida ushbu texnikadan foydalanishni ko'rsatishi shart. Bu talabani qiziqtiradi va kelajakda u yoki bu texnikani spektakl va etyudlarda har tomonlama ishlab chiqilgan badiiy vosita sifatida qo'llashga yordam beradi.

XULOSA

Ushbu bo'limda yuqorida aytilganlarni sarhisob qilar ekanman, shuni eslatib o'tmoqchimanki, faqat skripka chalishning texnik usullari va badiiy vazifalarni o'z ichiga olgan xilma-xil, ko'p qirrali o'quv materiali musiqiy, badiiy va texnik rivojlanishga hissa qo'shishi mumkin. skripkachi talaba. Mohirlik bilan tanlangan repertuar yordamida o'qituvchi nafaqat o'rgatadi, balki o'quvchini "davolaydi": u zaifni kuchli, qo'rqqoqni - jasur, harakatsizni - faol va maqsadli qiladi. Shuning uchun o'qituvchi mashg'ulotning har bir

bosqichida skripka ijrochilik san'ati asoslarini har tomonlama rivojlantirish va o'zlashtirish uchun berilgan talaba nimadan o'tishi kerakligini aniq tushunishi kerak.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Grigoryev V. Skripkada tovush chiqarish muammolari. Printsipalar va usullar. Musiqa maktablari va san'at maktablarining tor bo'limlari o'qituvchilari uchun uslubiy ishlanma. M., 1991 yil.
2. Pogozeva T. Skripkani o'qitish metodikasi masalalari. Muzika, M., 1966 yil.
3. Struve B. Yosh skripkachilar va violonchelchilarning dastlabki rivojlanish yo'llari. Ed. 2. Muzgiz, M., 1952 yil.
4. Auer. L. Mening skripka chalish maktabim. Moskva. 1965.
- 5.